

Offentlig økonomistyring Læseplan

Underviser:
Lektor Sune Welling Hansen, SDU
Professor Kurt Houlberg, VIVE

Offentlig økonomistyring har til formål at øge deltagernes forståelse af økonomistyringen i offentlige organisationer, og undervises af Sune Welling Hansen (SDU) og Kurt Houlberg (VIVE). Faget består af tre todages moduler, som afholdes på SDU, hvor deltagerne arbejder med økonomistyring i teori og i praksis. Undervisningen er en blanding af forelæsning kombineret med gruppearbejde og -præsentationer samt oplæg fra eksterne personer med praksiskendskab.

Faget er opbygget som tre todages moduler, og nedenunder gives en beskrivelse af hvert modul. Pensum til faget består af en grundbog og et antal tekster optrykt i et kompendium (med et samlet omfang på ca. 700 sider). Grundbogen er Peter Munk Christiansen (red.) (2019). *Budgetlægning og offentlige udgifter* (3. udgave; Hans Reitzels Forlag).

Modul 1. Offentlig økonomistyring: Definition, aktører og institutionelle vilkår

Underviser: Sune Welling Hansen

Tid og sted: fredag 13/3 kl. 10.00-15.30 og lørdag 14/3 kl. 9.00-15.30 – lokale 97 begge dage

Pensum:

Alesina og Perotti (1996)	Elm-Larsen (2007)
Andersen og Mortensen (2009)	Houlberg og Pedersen (2015)
Blom-Hansen (2002)	Melander (1996)
Boyne (2002)	Pollitt og Bouckaert (2011)
Christiansen (2019): kapitel 1, 2 og 4	

Beskrivelse: I første modul ser vi nærmere på offentlig økonomistyring som begreb. Du skal starte med at læse kapitel 1, 2 og 4 i Christiansen (2019), som beskriver budgetlægning og udgiftspolitik i offentlige organisationer, herunder centrale aktører og de institutionelle rammebetingelser for offentlig økonomistyring, og en introduktion til klassiske teorier inden for feltet. Dernæst skal du læse Melander (1996) som ser økonomistyring som en smeltedigel bestående af forskellige hensyn og aktører. Derefter skal du læse uddragene fra Pollitt og Bouckaert (2011) og Elm-Larsen (2007), som beskriver offentlig økonomistyring med udgangspunkt i input-output-outcome (IOO) modellen og de såkaldte tre Eer (Economy, Efficiency og Effectiveness). Herefter skal du læse Alesina og Perotti (1996) som giver et review af betydningen af budgetinstitutioner for offentlig økonomistyring. Slutteligt skal du læse udvalgte empiriske studier af offentlig økonomistyring, først Blom-Hansen (2002) samt Houlberg og Pedersen (2015) som henholdsvis undersøger betydning af budgetinstitutioner og politiske konsensusnormer i de danske kommuner; Andersen og Mortensen (2009) som undersøger betydningen af stabilitet for økonomistyringen i danske skoler; og til sidst Boyne (2002) som et eksempel på hvordan man kan måle økonomistyring, forstået bredt som de tre Eer, med kommuner i England som empirisk case.

Modul 2. Hvordan budgetter lægges og hvordan man styrer i krisetider

Underviser: Sune Welling Hansen

Tid og sted: fredag 3/4 kl. 15.00-19.00 og lørdag 4/4 kl. 9.00-15.30 – lokale 97 begge dage

Pensum:

Andersen og Pedersen (2014)	Jørgensen (1981)
Christiansen (2019): kapitel 3, 4 (genlæsning), 5 og 6	Levine (1978)
Hansen og Kristiansen (2014)	Pollitt (2010)
Houlberg et al. (2018)	Serritzlew (2006)
	Wildavsky & Caiden (1997)

Beskrivelse: For det første skal du læse kapitel 3, 4 (genlæsning), 5 og 6 i Christiansen (2019), om udviklingen i de offentlige udgifter samt budgetlægningsprocessen i statsligt, regionalt og kommunalt regi. Derefter skal du læse Wildavsky & Caiden (1997), der er en klassisk tekst om strategier, som man kan benytte i forbindelse med budgetlægningsprocesser – samt en række tekster om såkaldt 'cutback management': Levine (1978), Jørgensen (1981), Pollitt (2010) samt Hansen og Kristiansen (2014). Dernæst skal du læse to empiriske studier: Houlberg et al. (2018), der undersøger om ændringer i kommunernes økonomiske rammevilkår påvirker fordelingen af politisk indflydelse; og Serritzlew (2006) der undersøger brugen af taxameterstyring i danske skoler. Slutteligt skal du læse Andersen og Pedersen (2014), som giver en kort beskrivelse af teorier om offentlige aktørers adfærd.

Modul 3. Tendenser i offentlig økonomistyring og budgetsamarbejdet imellem stat, regioner og kommuner

Underviser: Kurt Houlberg

Tid og sted: fredag 15/5 kl. 10.00-15.30 og lørdag 16/5 kl. 9.00-15.30 – lokale 97 begge dage

Pensum:

Bevan og Hood (2006)	Nielsen (2014)
Christiansen (2019): kapitel 4 (genlæsning)	Pollitt og Bouckaert (2011) (genlæsning)
Moderniseringsstyrelsen (2014)	Regeringen og KL (2013)
Moynihan et. al (2011)	Shah og Shen (2007)
Møller et al. (2016)	Sørensen og Foged (2015)

Beskrivelse: I tredje modul ser vi nærmere på de ændringer, der er sket i den offentlige sektors økonomistyrings-fokus i de senere år. Herunder de ændringer der er sket i budgetsamarbejdet imellem stat, regioner og kommuner bl.a. som følge af budgetloven. For det første skal du læse om ændringer i styringsfokusset i offentlige styringsreformer: Du skal starte med at genlæse Pollitt og Bouckaert (2011) og kapitel 4 i Christiansen (2019) og derefter Moderniseringsstyrelsen (2014) samt et uddrag fra Regeringens og KLs aftale om kommunernes økonomi for 2014 (Regeringen og KL, 2013), som på forskellig vis beskriver nogle ønskede ændringer i økonomistyringsfokusset.

For det andet skal du læse om resultatbaseret styring: Her skal du starte med læse Shah og Shens (2007) perspektiv på mulige fordele ved at anvende 'performance budgeting' og dernæst læse Bevan og Hood (2006), Moynihan et. al (2011) og Møller et al. (2016) som anlægger forskellige perspektiver på udfordringer ved resultatbaseret styring.

For det tredje skal du læse Sørensen og Foged (2015) som beskriver mål- og resultatstyringen i kommunerne efter den økonomiske krise, samt Nielsen (2014) der empirisk undersøger brugen af resultatstyring i de danske folkeskoler.

Slutteligt skal du læse om aftalesystemet mellem stat, regioner og kommuner: Du skal starte med at læse Blom-Hansen et al. (2012) om budgetsamarbejdet om budgetloven og dernæst skal du læse to empiriske studier af budgetlovens indvirkning på kommunernes økonomistyring: Foged (2005) og Houlberg (2017).

Litteraturliste

- Alesina, Alberto og Roberto Perotti. (1996). "Fiscal Discipline and the Budget Process", *American Economic Review*, 86(2): 401-407.
- Andersen, Simon Calmar og Peter B. Mortensen (2009). "Policy Stability and Organizational Performance: Is There a Relationship?", *Journal of Public Administration Research and Theory*, 20(1): 1-22.
- Andersen, Lotte Bøgh og Lene Holm Pedersen (2014). *Styring og motivation i den offentlige sektor*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag. Uddrag: side 27-38.
- Bevan, G. og Hood, C. (2006) "What's measured is what matters: targets and gaming in the English public health care system", *Public Administration*, 84(3): 517-538.
- Blom-Hansen, Jens (2002). "Budget procedures and the size of the budget: Evidence from Danish local government", *Scandinavian Political Studies*, 25 (1): 85-106.
- Blom-Hansen, Jens, Marius Ibsen, Thorkil Juul og Poul Erik Mouritzen (2012). *Fra sogn til velfærdsproducent. Kommunestyret gennem fire årtier*. Syddansk Universitetsforlag. Uddrag: side 117-138, 185-188.
- Boyne, George A. (2002). "Concepts and Indicators of Local Authority Performance: An Evaluation of the Statutory Frameworks in England and Wales", *Public Money & Management*, 22:2, 17-24.
- Christiansen, Peter Munk (red.) (2019). *Budgetlægning og offentlige udgifter* (3. udg.). København: Hans Reitzels Forlag.
- Elm-Larsen, Rolf (2007). *Forvaltningsrevision. Begreb, teori og proces* (2. udg.). København: Samfundslitteratur. Uddrag: Kapitel 3 (side 59-68, 167-184).
- Foged, Søren Kjær (2005). "En effektevaluering af sanktioner på danske kommuners regnskaber", *Politik*, 88(1): 57-75.
- Hansen, H. F. og Kristiansen, M. (2014): "Styring af besparelser", i C. H. Grøn, H. F. Hansen og M. Kristiansen, *Offentlig Styring: Forandring i krisetider*. København: Hans Reitzels forlag. Uddrag: side 227-256.
- Houlberg, Kurt og Lene Holm Pedersen (2015). "Political Consensus and Fiscal Outcomes", *Local Government Studies*, 41 (1): 78-99.
- Houlberg, Kurt, Sune Welling Voigt og Lene Holm Pedersen (2018). "How is Political Influence Redistributed in Times of Fiscal Austerity?", *Scandinavian Political Studies*, 41 (1): 98-119.
- Houlberg, Kurt (2017). "Lokale styringsvilkårs betydning for kommunernes økonomiske styring fungerer sanktionslovgivningen som brandtæppe eller ilttelt?", *Politica*.
- Jørgensen, Torben Beck (1981). *Når staten skal spare*. København: Nyt fra Samfundsvidenskaberne. Uddrag: side 152-182.
- Levine, Charles H. (1978). "Organizational Decline and Cutback Management", *Public Administration Review*, 38(4): 316-325.
- Melander, Preben (1996). *Økonomistyring i politisk styrede organisationer. Kombinationen mellem økonomisk rationalitet og andre værdisystemer*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag. Uddrag: side 9-27.
- Moderniseringsstyrelsen (2014). *Økonomistyring i staten. Del 1 Målbillede*. København: Moderniseringsstyrelsen.
- Moynihan, Donald P. et. al (2011). "Performance Regimes Amidst Governance Complexity", *Journal of Public Administration Research and Theory*, 21:i141-i155.

- Møller, Marie Østergaard; Katrine Iversen og Vibeke Normann Andersen (2016): Review af resultatbaseret styring. Resultatbaseret styring på grundskole-, beskæftigelses- og socialområdet. København: KORA. Uddrag: side 6-7 og 58-63.
- Nielsen, Poul Aaes (2014). "Performance Management, Managerial Authority, and Public Service Performance", *Journal of Public Administration Research and Theory*, 24:431-458.
- Pollitt, Christopher (2010). *Public management reform during financial austerity*. Statskontoret. Uddrag: side 7-30.
- Pollitt, Christopher og Geert Bouckaert (2011). *Public Management Reform (3rd ed.)*. Oxford: Oxford University Press. Uddrag: side 1-18.
- Regeringen og KL (2013). *Aftale om kommunernes økonomi for 2014*. Uddrag vedr. målbillede og indsatser til udvikling af økonomistyringen.
- Serritzlew, Søren (2006). "Linking Budgets to Activity: A Test of the Effect of Output-Purchase Budgeting", *Public Budgeting & Finance*, 26 (2): 101-120.
- Shah, A. og Chunli Shen. (2007): "A Primer on Performance Budgeting", i A. Shah (red), *Budgeting and Budgetary Institutions*. Verdensbanken. Uddrag: side 137-165.
- Sørensen, Eva Moll og Søren Kjær Foged (2015). "Mål- og resultatstyring i kommunerne efter krisen", *Økonomi & Politik*, 88(1):46-56.
- Wildavsky, Aaron & Naomi Caiden (1997). *The New Politics of the Budgetary Process* (3. udg.). New York: Longman. Uddrag: Kapitel 3 (side 41-66).